
ABD'NİN İRAK'I İŞGALİNİN 15. YILI

19.03.2018

Anadolu Ajansı (19 Mart 2018)

ERBİL- İdris Okuducu

Irak'ın, ABD ve İngiltere öncülüğündeki koalisyon güçlerince işgalinin üzerinden 15 yıl geçti. Saddam Hüseyin'in biyolojik silahlar ürettiği iddiasıyla başlatılan ve 9 yıl süren kanlı işgal, ülkeye sözü verilen "demokrasi" yerine sivillere büyük bedeller ödetecek kaos getirdi.

ABD, Irak'taki Baas rejimi lideri Saddam Hüseyin'in çeşitli gerekçelerle görevden alınması için 1990'dan itibaren büyük bir hazırlık içine girdi. İşgalden önce 13 yıllık bir ambargonun uygulandığı Irak, hem ekonomik hem de yaşam standartları konusunda büyük tahribatlar aldı.

Ambargodan sonra ise yine ABD ve ona destek veren İngiltere, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) kararını beklemeden Irak'ı işgal etmek için düğmeye bastı.

Irak'a "istikrar ve demokrasi" getirileceği vadedilen operasyona da "Irak'ı Özgürleştirme Operasyonu" adı verildi. Ancak bu askeri müdahale yüz binlerce sivilin hayatını kaybetmesi, milyarlarca doların harcanması ve son olarak terör örgütü DEAŞ'ın ortaya çıkmasına zemin hazırladı.

13 yıllık ağır ambargo sonucu 500 bin çocuk hayatını kaybetti

BMGK, Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesinden tam 4 gün sonra 6 Ağustos 1990'da, daha çok ekonomi ve mali yaptırım uygulama kararı aldı. Irak'ın Şubat 1991'de Kuveyt'ten çekilmesine rağmen yaptırımlar Mayıs 2003'e kadar devam etti. BM Güvenlik Konseyi, bu dönemde ABD ve İngiltere'nin engellemeleri nedeniyle Irak'ın tüm itirazlarını geri çevirdi.

Irak'ta 13 yıl boyunca uygulanan ağır ambargo nedeniyle kötüleşen ekonomik durum, halkın hayat standartlarını dramatik bir şekilde aşağıya çekti, ülke altyapısı büyük zarar gördü, vatandaşlara yönelik hizmetlerde ciddi aksamalar meydana geldi.

BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), 1993 yılında yayımladığı raporda, ambargo sonucu ülkedeki açlık oranının çok yüksek bir seviyeye ulaştığı uyarısında bulundu. FAO, 1995'te yayımladığı raporda ise yarım milyon Iraklı çocuğun dayatılan ambargo nedeniyle açlık ve kötü yaşam koşullarından hayatını kaybettiğini duyurdu.

BM Güvenlik Konseyi'nin kararı olmadan işgal hazırlığı

ABD ve İngiltere, Irak'ın işgali için diğer ülkelerin desteğini alabilmek için dönemin Irak lideri Saddam Hüseyin'in toplu ölümlere sebebiyet verebilecek nükleer silahlar geliştirdiği iddialarını ortaya attı.

Dönemin ABD Başkanı George W. Bush, 2001-2003 yılları arasında bu iddialar üzerinde bir dosya hazırlatarak Irak işgalini yasal bir statüye kavuşturma mücadelesine girdi.

ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell, 5 Şubat 2003'te BM Güvenlik Konseyi'nde yaptığı konuşmada, "Saddam Hüseyin'in biyolojik silahlara sahip olduğundan hiç şüphe yok ve daha fazlasını üretebilecek kapasiteye sahip." iddiasında bulundu.

İddiaların aksine, BM Silah Denetleme Komisyonu Başkanı Hans Blix, 14 Şubat 2003'te hazırladığı raporda, Irak'ta incelemelerde bulunan ekibinin herhangi bir biyolojik silah bulamadığını açıkladı. ABD ve İngiltere, Irak'ın işgali için BMGK'ye yeterli kanıtlar sunamadı. Bunun üzerine iki ülkenin öncülüğünde kurulan koalisyon gücü BMGK'den onay çıkmadan işgal kararı aldı.

Bu kararlar, Irak'ın işgaline uydurma bir bahaneyle girişilmesinin yanı sıra BMGK'nin devre dışı bırakılması nedeniyle uluslararası hukuk da çiğnendi.

Irak'a ağır bedeller ödetecek savaşın çanları çaldı

ABD Başkanı Bush, 17 Mart 2003'te Saddam Hüseyin ve ailesine 48 saat içinde ülkeyi terk etmeleri, aksi takdirde askeri müdahaleyle karşı karşıya kalacakları uyarısında bulundu. Bush, bu çağrıdan tam 2 gün sonra 19 Mart'ta ise ABD ve ona destek veren koalisyon güçlerinin Irak'a karşı askeri operasyon başlattığını duyurdu.

Ülkenin tamamını ele geçiren koalisyon güçleri, 13 Aralık 2003'te Saddam'ı doğduğu Tikret'te yer altında gizlenirken yakaladı. Saddam'ın ailesiyle Baas rejiminden birçok üst düzey yetkili Ürdün'e kaçarak iltica etti. Hükümet ve ordunun tamamı lağvedildi.

ABD'den yaklaşık iki yıl görev yapacak Paul Bremer, Geçici Koalisyon Yönetimi'nin başkanlığını yaptı. Saddam Hüseyin, çeşitli suçlardan yaklaşık 3 yıl boyunca yargılandıktan sonra 30 Aralık 2006'da idam edildi.

Savaşın faturası sivillere kesildi

Irak'ta işgalle birlikte başlayan ABD askerlerinin varlığı yaklaşık 9 yıl sonra 18 Aralık 2011'de son buldu. Ülkeyi kanlı bir kaosa sürükleyen işgal, sayıları net olarak bilinmemekle birlikte binlerce sivilin hayatını kaybetmesine, çok daha fazlasının göç etmesine yol açtı.

Irak Sağlık Bakanlığı'nın verileri üzerinde çalışma yapan bağımsız "Iraqcountybody" organizasyonuna göre, Irak'ta 2003-2011 yılları arasında çatışmalardan kaynaklı yaklaşık 120 bin sivil hayatını kaybetti. Aynı organizasyonun verilerine göre, 2018'e kadar hayatını kaybeden sivillerin sayısı 200 bine ulaştı.

ABD'li 4 binden fazla asker hayatını kaybetti

İşgalin sona erdiğini duyuran dönemin ABD Başkanı Barack Obama, 21 Ekim 2011'de yaptığı açıklamada yaklaşık 9 yıllık süre zarfında 1 milyona yakın ABD'linin görev yaptığı Irak'ta 4 bin 400 askerin hayatını kaybettiğini, 32 bininin yaralandığını ve 1 trilyon dolardan fazla paranın harcadığını belirtti.

İşgal gölgesindeki siyasi gelişmeler ve sonrası

ABD öncülüğünde 2005 yılında yapılan siyasi anlaşmayla Başbakanlık Şiilere, Meclis Başkanlığı Sünnilere, Cumhurbaşkanlığı makamı ise Kürtlere verildi.

Nuri el-Maliki, 22 Nisan 2006'da Başbakan seçildi. Sünniler başta olmak üzere Kürtlerin eleştiri oklarının hedefi haline gelen Maliki, görev süresinin dolduğu 2014'e kadar mezhepçi yaklaşımıyla ağır tepkiler aldı.

Bağdat'ta Saddam döneminde Sünniler hakimiyeti elinde tutarken, Maliki döneminde ise dengeler tam tersine döndü. Saddam'ın devrilmesiyle büyük bir yalnızlık ve sahipsizlik hisseden Sünniler belki de bu işgalin en büyük faturasını ödedi.

Irak'ta üçüncü unsur olan Kürtler ise ABD öncülüğünde 2005'te hazırlanan anayasa sayesinde Erbil, Süleymaniye ve Duhok vilayetlerinden oluşan bölgede Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ni (IKBY) ilan ettiler. IKBY'deki siyasi ve güvenlik istikrarından dolayı Kürtler, uzun yıllar boyunca Irak'ın en çok gelişen ve yıldızı parlayan tarafı olarak gösterildi.

DEAŞ'ın ortaya çıkması ve 5 milyon iç göçmen

ABD'nin 3 yıl öncesinde terk ettiği Irak'ta büyük yıkımlara yol açan DEAŞ, ülkenin üçte birine tekabül eden Musul, Enbar ve Salahaddin vilayetleriyle Diyala ve Kerkük'ün bir kısmında hakimiyet sağladı.

Irak Başbakanı Haydar el-İbadi, 18 Aralık 2017'de bilançosu çok ağır olan askeri operasyonlar sonucu DEAŞ'ın ülkedeki varlığının ortadan kaldırıldığını duyurdu. Örgütün varlığından dolayı çoğunluğu Sünnilerden oluşan 5 milyonluk bir iç göçmen dalgası yaşandı. Musul, Enbar ve Salahaddin vilayetlerinde bedeli 80 milyar doları bulan büyük yıkımlar meydana geldi. Bunun yanında on binlerce sivil hayatını kaybetti.

ABD'nin halihazırda 5 bin askeri Irak'ta

ABD Savunma Bakanlığı'ndan Aralık 2017'de yapılan açıklamaya göre, ülkenin çeşitli bölgelerinde askeri üsleri yer alan ABD'nin Irak'ta yaklaşık 5 bin 200 askeri bulunuyor. ABD askerleri doğrudan çatışmalara girmek yerine daha çok askeri danışman statüsünde görev yapıyor.

<https://aa.com.tr/tr/dunya/-abdnin-iraki-isgalinin-15-yili/1093056>

Kaynak/Source: